

Bijengesprek

+10

Ga in bijengesprek. Mogelijke gespreksonderwerpen en vragen.

Dit lijstje van mogelijke gespreksonderwerpen en vragen is een leidraad om in dialoog te gaan over de bijen. Het is zeker niet de bedoeling om je gesprekspartner te overladen met al deze vragen.

Hou het gesprek levendig met een 6-tal vragen die je op voorhand uitkiest, bijvoorbeeld uit elke categorie één.

Merk je dat je gesprekspartner veel interesse toont en graag een langer gesprek houdt, dan kan je extra inspiratie putten uit de lijst.

Wat heb je nodig?

- kaarten bijengesprek of lijst met mogelijke gespreksonderwerpen.
- infokaart "Wie ben ik?"

9

» Zie inspiratiefiche 2, "Wie ben ik?"

Bijengesprek – vragen

>> Kennis over de bij

Vraag	Mogelijke respons bij “ja”	Mogelijke respons bij “neen”
Ben je bang van bijen? Waarom wel/niet?	Raar, bijen zijn nochtans geen agressieve dieren waarvan je bang moet zijn. Stel bijkomende vragen naar een nare ervaring.	Super, er is ook niets om bang van te zijn. Het zijn geen agressieve dieren en ze zijn bovendien nuttig.
Ben je ooit al eens gestoken geweest door een bij?	Stel bijkomende vragen: in welke omstandigheden is dit gebeurd? Ben je er zeker van dat het om een bij ging? Kon je gemakkelijk de angel uit je huid verwijderen? Bijen zullen enkel prikken als er bruuske bewegingen rond hen gebeuren waardoor ze nerveus worden of bij honingbijen om hun nest vol zoete hapjes en lekkernijen te beschermen.	Dit komt omdat bijen niet spontaan steken. Bijtjes zullen enkel prikken als ze zich bedreigd voelen door een vijand. De angel van een bij heeft kleine weerhaakjes, dus als de bij steekt, dan scheurt de angel uit haar lichaam en gaat ze er zelf aan dood.
Waarom herken jij het verschil tussen een bij en een wesp?	Je kan een aantal extra kenmerken van de bij of wesp meegeven. kenmerken BIJ • forser en hariger van uiterlijk, bruin/geel gestreept • eten vegetarisch: nectar, stuifmeel, honing • overwinteren • steken met angel met weerhaken • laat angel achter in de huid • overlijdt na de steek • zijn niet agressief	kenmerken WESP • smalle taille, geel/zwart gestreept • eten nectar, stuifmeel, zoete waren, fruit en andere insecten • leven slechts één seizoen • steken met een naaldangel • laat geen angel achter en kan tot 10x steken • overlijdt niet na een steek • kunnen agressief zijn
Kan jij mij vertellen waarvoor bijen nuttig zijn?	Zonder de bijen: een lege winkelkar, weinig voedsel voor ons! Ze bestuiven meer dan 75% van de voedingsgewassen: landbouwgewassen, fruitteelten. En ja, honingbijen maken uiteraard ook die lekkere honing.	

>> Over honing en andere bijenproducten

Vraag	Mogelijke respons bij “ja”	Mogelijke respons bij “neen”
Lust je graag honing? Welke honing lust je het liefst: lente- of zomerhoning?	Honing kan verschillen van kleur en smaak naargelang de bloemen die de bijen bezocht hebben. In Vlaanderen is er bijna geen honing van 1 soort plant mogelijk, voor koolzaadhoning moet men naar Wallonië. Daarom spreekt men bij lokale imkers over lentehoning en zomerhoning. Het is steeds honing van een diverse mengeling van bloemen. lentehoning is afkomstig uit lentebloeiërs zoals de paardenbloemen, de fruitbomen, bessenstruiken, aardbeien, ... zomerhoning is afkomstig uit zomerbloeiërs zoals tamme kastanje, linde, rozen,... De tijmhoning en vele andere soorten die je in de supermarkt vindt, zijn industrieel en komen uit het buitenland. Deze worden geïmporteerd door grote firma's en dan verder verdeeld via kleinere winkels.	Stel bijkomende vragen: • Waarom lust je niet graag honing?
Weet je waar honing vandaan komt?	Bijen halen nectar uit bloemen, geven deze door aan de andere bijen zodat hij wordt vermengd met enzymen en andere sappen tot hij uiteindelijk honing wordt. Honing komt echter niet altijd van bloemen. Bijen kunnen zoete vloeistof (honingdauw) ook afsnoepen van bladluizen.	
Maken alle bijen volgens jou honing?	Dat is niet zo. Enkel honingbijen maken honing, solitaire of wilde bijen doen dit niet	Je kan hierop verder ingaan door extra vragen te stellen: • Kan je een bijensoort opnoemen die geen honing maakt? (voorbeelden zijn zandbij, metselbij, hommelmel, ...)
Waar koop jij je honing? Waarop let je als je honing koopt?	De beste honing koop je uiteraard bij de lokale imker. Bij de imker kan je het verhaal achter de honing te weten komen. De honing is ook afkomstig van lokale bloemen en bloesems. Bij een betrouwbare imker weet je zeker dat je een echt natuurproduct koopt zonder toevoegingen, onttrekkingen of oververhitting. Dat weet je niet als je een industriële honing koopt uit de supermarkt.	

>> Over honing en andere bijenproducten (vervolg)

Vraag	Mogelijke respons bij “ja”	Mogelijke respons bij “neen”
Ken je een lokale imker?		Contacteer een lokale imkerbond indien je de gegevens van een lokale imker zoekt.
Hoe/waar bewaar jij honing?	Inspiratie om mee te nemen in je gesprek: >> Je hoeft honing niet in de koelkast te stoppen. Een afgesloten pot in het donker plaatsen is het best om de voedingswaarden en vitaminen te bewaren.	
Kook je soms met honing? Wat maak je ermee klaar?	Misschien kan jij hier ook vertellen in welk gerecht jij graag honing hebt? Bijvoorbeeld: in thee, honingkoekjes, in gelei, verwerkt in gelakte sauzen of dressings bv. op groenten zoals worteltjes of witloof, vlees, op (geiten) kaas, als suikervervanger bij de fruitsla, of op pannenkoeken, ... Je kan hierop verder ingaan door extra vragen te stellen: • Kan je een bijensoort opnoemen die geen honing maakt? (voorbeelden zijn zandbij, metselbij, hommelmel) >> Geef ook mee dat bij het verhitten van honing wel heel wat vitaminen en enzymen verloren gaan.	
Heb je ooit al zelf eens stuifmeel geproefd?	Stel bijkomende vragen: • Vond je dit lekker? • Waar kocht je dit? • Weet jij waarvoor stuifmeel geneeskundig gebruikt kan worden, ...?	In heel wat natuurwinkels kan je dit kopen. Het is een gezond bijenproduct dat zou werken tegen hooikoorts of andere allergieën. Het zou ook werken bij darm- en leverproblemen.
Gebruik je soms bijenwas? Waarvoor?	Je kan eventueel nog enkele andere toepassingen van bijenwas vermelden: • kaarsen maken • komt voor in cosmetica zoals lippenstift of crèmes • boenwas om meubels mee te beschermen • skiërs waxen er hun skilatten mee om beter over de sneeuw te glijden • boetseerlei voor kinderen	

Bijengesprek – vragen

>> Algemene vragen over de bij

Vraag	Mogelijke respons bij “ja”	Mogelijke respons bij “neen”
Zie je soms bijen in je tuin?	Extra vragen. • Op welke plant(en) zie jij ze het vaakst?	Je kan polsen naar de bevinding van de persoon: • Vind de persoon dit jammer? >> dan kan je extra tips geven of bijkomende vragen stellen naar voedsel-, nestgelegenheid en gebruik van gifstoffen in de tuin.
Hoe help jij de bijen in je tuin?	honingbijen: vooral voedselaanbod en gifvrije omgeving zijn belangrijk. wilde bijen: ook nestgelegenheid!	
Hou je bewust rekening met de bij als je je tuin inricht?	Super! Op welke manier doe je dit dan allemaal?	Hoe komt dit? Zie ook vraag “Ken je het nut van de bij?”
Hou je van een wilde tuin of hou je de tuin graag strak?	Een wilde tuin is vaak bij-vriendelijker dan een strakke tuin. Je kan polsen naar wat de personen precies graag zien aan de tuin: veel bloemen, kleur, ...	

>> Voedselaanbod bijen

Vraag	Mogelijke respons bij “ja”	Mogelijke respons bij “neen”
Kweek je je eigen groenten of fruit in de tuin?	Bijtjes zijn blij met de nectar en het stuifmeel die ze vinden in je moestuin en dankzij hen kan jij van groenten/fruit genieten!	Je kan extra polsen naar redenen hiervoor.
Wat is jouw lievelingsfruit/groente?	Ga na of het lievelingsfruit/groente wordt bestoven door bijen. >> Indien wel: geef mee dat dankzij de bijtjes deze persoon van dit lekkers kan genieten	
Wat is jouw lievelingsbloem?	Ook bijen hebben lievelingsbloemen. Bloemen met een hoge nectar- en stuifmeelwaarde zijn vooral geliefd. De paardenbloem is er één van...	
Hoe vaak rijd je je gras af? Staan er bloemen in je gazon?	Bijtjes maar ook andere nuttige insecten genieten van de bloemen van de klavers, paardenbloemen, madeliefjes en boterbloemen in je gazon. Je kan ze laten groeien door: • minder vaak je gazon te maaien: elke 2 of 3 weken • gazon op een hogere stand maaien als je dan toch de (robot)maaier verkiest (6 a 8 cm) • een stukje gazon te laten uitgroeien als natuurlijk graslandje • een stukje bloemenweide in te zaaien	
Hoe vaak scheer je de haag? Komen er soms bloemetjes op je haag?	De bloemetjes in de haag zijn een bron van nectar voor bijen. Wacht eventjes met scheren tot na de bloei als je bijen een plezier wil doen. De bloemen zijn bovendien mooi om naar te kijken en geuren lekker, waarom ze niet even laten staan?	
Plant je soms bloembollen?	Je vrolijkt er je tuin mee op en bijen en vlinders zijn er dol op! Kies wel voor onbespoten biologische bloembollen. Er bestaan lente-, zomer- en najaarsbloembollen. Bloembollen kunnen eenjarig, meerjarig of verwilderingsbollen zijn. Deze laatste komen ieder jaar terug: handig als je weinig tijd in je tuin wil spenderen.	
Wat vind je van bloemrijke bermen langs de straatkant?	Ze maken een gemeente bij-vriendelijker en vergemakkelijken het vinden van voedsel voor de bijen.	

>> Voedselgelegendheid bijen (vervolg)

Vraag	Mogelijke respons bij “ja”	Mogelijke respons bij “neen”
Staan er het hele jaar door bloemen in bloei in je tuin?	Leuk, zo hebben bijen het hele jaar door voedsel in jouw tuin!	Tips via fiche “Bloeiboog”.
Heb je ook bomen in je tuin?	Honingbijen gebruiken propolis om de spleten en kieren van een bijenkast toe te stoppen. Deze propolis maken ze van harsen, wassen en gommen uit de knoppen van bomen. Bomen zijn dus wel degelijk belangrijk voor bijen.	
Heb je een bijen-drinkplaats in je tuin?	In het voorjaar hebben bijen water nodig om het larvenvoedsel klaar te maken. In de zomer hebben honingbijen water nodig om door verdamping de temperatuur in de kast te laten dalen.	
Hebben jullie een groendak?	Groendaken zorgen voor extra natuur op weinig benutte plaatsen. Heel wat vetplantjes komen tot bloei en geven voedsel voor bijen.	
Kunnen bijen volgens jou in deze buurt aan voldoende voedsel komen?	Honingbijen vliegen gemiddeld tot 3 km weg van hun kast. Als ze verder vliegen, is hun voorraad nectar reeds verbruikt voor ze thuis zijn. De ideale straal waarbinnen solitaire bijen hun voedsel dienen te vinden is 300m.	
Vrolijk je het terras soms op met bloempotten?	In bloempotten kan je ook heel wat voedsel voor bijen voorzien. Kruiden zoals lavendel, rozemarijn, bieslook, ... zijn ideaal voor bijen. Dus ook in een kleine tuin kan je iets voor bijtjes betekenen.	

>> Gifvrije omgeving

Vraag	Mogelijke respons bij “ja”	Mogelijke respons bij “neen”
Hoe maak jij je tuin onkruidvrij?	Bijen verzamelen nectar, stuifmeel en ook water. Als we gifstoffen op planten gebruiken of achterlaten in het water nemen bijen deze op en worden ze ziek of sterven ze. Honingbijen nemen ze ook mee in de kast waardoor volledige kolonies sterven. Manieren om onkruid te bestrijden • bedekken met natuurlijke bodembedekker zoals schors >> is dan weer een nadeel op vlak van nestgelegenheid • manueel verwijderen • uitgraven van onkruid • onkruid uittrekken • paden vaak borstelen • overgieten met kokend water • onkruid wegbranden • chemische middelen (ook keukenmiddelen zoals azijn!), gifstoffen = negatief voor bijen. >> Indien je gesprekspartner gifstoffen in de tuin gebruikt kan je hierover verder in dialoog gaan. • Wist je dat je op die manier ook de bijen kwaad doet? • Welke chemische producten gebruik je in de tuin? • Gebruik de checklist voor gifvrije omgeving. <i>Tips voor een onkruidvrije tuin kan je vinden bij VELT.</i> >> Indien je partner geen gifstoffen gebruikt. • “Goed zo, een gezonde tuin heeft geen bestrijdingsmiddelen nodig, die houdt zichzelf in evenwicht.” • gebruik van worteldoek of andere materialen tegen de groei van onkruid. (zie nestgelegenheid)	

>> Nestgelegenheid

Vraag	Mogelijke respons bij “ja”	Mogelijke respons bij “neen”
Hoe maak jij je tuin winterklaar? Ruim je in de herfst je tuin op? Wat laat je staan?	Metselbijen, behangersbijen en maskerbijen maken graag gebruik van dood hout of holle stengels om een nest te maken. Nestgangen kunnen o.a. gemaakt worden in stengels van Vlier, Braam of Framboos, waar de bijen het merg zelf uitknagen. Ook rietstengels vormen een geschikte nestplaats. Het is dus wel interessant voor bijen om je tuin niet helemaal op te ruimen.	
Gebruik je soms een worteldoek of houtsnippers als bodembedekking?	Ongeveer 50% van de bijen (o.a. de zandbijen, zijdebijen en pluimvoetbijen) maken hun nest in de bodem, Gebruik van dergelijke bodembedekking belet het nestelen in de grond . Stukjes blote aarde zijn dus ideaal.	
Stapel je soms hout in de tuin op?	In dood hout maken wilde bijen graag gebruik van de gangen die uitgeknaagd werden door keverlarven voor het maken van hun nest.	
Heb je een insectenhotel in de tuin?	Dank je wel om aan de wilde bijen te denken! Je kan extra vragen stellen bij interesse: Ga je soms kijken welke bijtjes het hotel gebruiken? enz.	Vraag na of hij/zij dit graag wil maken of aanschaffen voor de bij. Geef tips om er zelf eentje te maken a.d.h.v. de bijenfiches of verwijs naar www.weekvandebij.be .

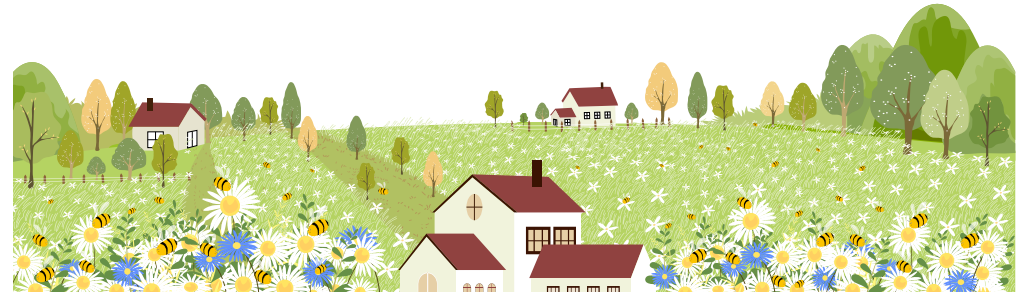
Kennis over de bij

Ben je **bang** van bijen?
Waarom wel/niet?

Kennis over de bij

Ben je ooit al eens
gestoken geweest door een bij?

Kennis over de bij

Waarom herken jij het
verschil tussen een **bij** en een **wesp**?

Kennis over de bij

Kan jij mij vertellen
waarvoor bijen **nuttig** zijn?

JA

Stel bijkomende vragen

- In welke omstandigheden is dit gebeurd?
- Ben je er zeker van dat het om een bij ging?
- Kon je gemakkelijk de angel uit je huid verwijderen?

Bijen zullen enkel prikken als er bruuske bewegingen rond hen gebeuren waardoor ze nerveus worden of bij honingbijen om hun nest vol zoete hapjes en lekkernijen te beschermen.

NEEN

Dit komt omdat bijen niet spontaan steken. Bijtjes zullen enkel prikken als ze zich bedreigd voelen door een vijand.

De angel van een bij heeft kleine weerhaakjes, dus als de bij steekt, dan scheurt de angel uit haar lichaam en gaat ze er zelf aan dood.

JA

Raar, bijen zijn nochtans geen agressieve dieren waarvan je bang moet zijn.

Stel bijkomende vragen naar een nare ervaring.

NEEN

Super, er is ook niets om bang van te zijn. Het zijn geen agressieve dieren en ze zijn bovendien nuttig.

Je kan een aantal extra kenmerken van de bij of wesp meegeven.

Zonder de bijen

- een lege winkelkar,
- weinig voedsel voor ons!

>> Ze bestuiven meer dan 75% van de voedingsgewassen: landbouwgewassen, fruitteelten.

En ja, honingbijen maken uiteraard ook die lekkere honing.

Je kan een aantal extra kenmerken van de bij of wesp meegeven.

kenmerken BIJ

- forser en hariger van uiterlijk, bruin/geel gestreept
- eten vegetarisch: nectar, stuifmeel, honing
- overwinteren
- steken met angel met weerhaken
- laat angel achter in de huid
- overlijdt na de steek
- zijn niet agressief

kenmerken WESP

- smalle taille, geel/zwart gestreept
- eten nectar, stuifmeel, zoete waren, fruit en andere insecten
- leven slechts één seizoen
- steken met een naaldangel
- laat geen angel achter en kan tot 10x steken
- overlijdt niet na een steek
- kunnen agressief zijn

zie **inspiratiefiche 2 “Wie ben ik”**- infokaart

Over honing en andere bijenproducten

Lust je graag **honing**?
Welke honing lust je het liefst: lente of zomerhoning?

Over honing en andere bijenproducten

Weet je **waar** honing vandaan komt?

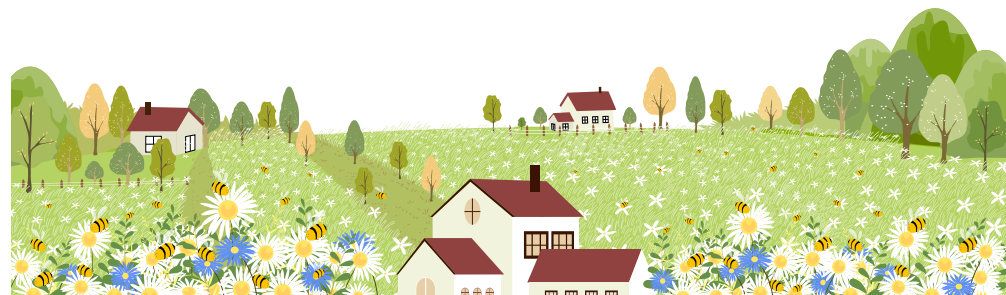
Over honing en andere bijenproducten

Maken volgens jou **alle bijen** honing?

Over honing en andere bijenproducten

Waar **koop** jij je honing?
Waar let je op als je honing koopt?

Bijen halen **nectar uit bloemen**, geven deze door aan de andere bijen zodat hij wordt vermengd met enzymen en andere sappen tot hij uiteindelijk honing wordt.

Honing komt echter niet altijd van bloemen. Bijen kunnen zoete vloeistof (honingdauw) ook afsnoepen van bladluizen.

JA

Honing kan verschillen van kleur en smaak naargelang de bloemen die de bijen bezocht hebben.

In Vlaanderen is er bijna geen honing van 1 soort plant mogelijk, voor koolzaadhoning moet men naar Wallonië. Daarom spreekt men bij lokale imkers over lentehoning en zomerhoning. Het is steeds honing van een diverse mengeling van bloemen.

lentehoning is afkomstig uit lentebloeiers zoals de paardenbloemen, de fruitbomen, bessenstruiken, aardbeien, ...

zomerhoning is afkomstig uit zomerbloeiers zoals tamme kastanje, linde, rozen,...

De tijmhoning en vele andere soorten die je in de supermarkt vindt, zijn industrieel en komen uit het buitenland. Deze worden geïmporteerd door grote firma's en dan verder verdeeld via kleinere winkels.

NEEN

Stel bijkomende vragen

- Waarom lust je niet graag honing?

De beste honing koop je uiteraard bij de **lokale imker**. Bij de imker kan je het verhaal achter de honing te weten komen. De honing is ook afkomstig van **lokale bloemen en bloesems**.

Bij een betrouwbare imker weet je zeker dat je een echt natuurproduct koopt zonder toevoegingen, onttrekkingen of oververhitting. Dat weet je niet als je een industriële honing koopt uit de supermarkt.

JA

Dat is niet zo. Enkel honingbijen maken honing, solitaire of wilde bijen doen dit niet

NEEN

Stel bijkomende vragen

- Kan je een bijensoort opnoemen die geen honing maakt? (voorbeelden zijn zandbij, metselbij, hommelmel, ...)

Over honing en andere bijenproducten

Ken je een **lokale imker**?

Over honing en andere bijenproducten

Hoe/waar **bewaar** jij honing?

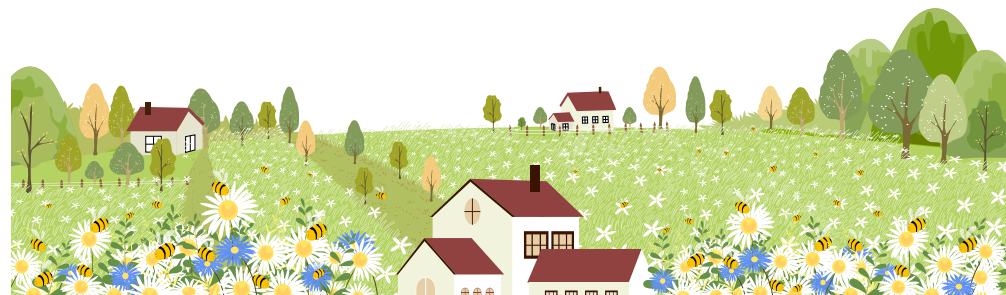
Over honing en andere bijenproducten

Kook je soms met honing?
Wat maak je ermee klaar?

Over honing en andere bijenproducten

Heb je ooit al zelf eens **stuifmeel** geproefd?

Inspiratie om mee te nemen in je gesprek:

>> Je hoeft honing niet in de koelkast te stoppen. Een afgesloten pot in het donker plaatsen is het best om de voedingswaarden en vitaminen te bewaren.

JA

Wie? Wat kan je erover vertellen?

NEEN

Contacteer een lokale imkerbond indien je de gegevens van een lokale imker zoekt. Of ga via internet op zoek naar een imker in de buurt.

JA

Stel bijkomende vragen

- Vond je dit lekker?
- Waar kocht je dit?
- Weet jij waarvoor stuifmeel geneeskundig gebruikt kan worden, ...?

NEEN

In heel wat natuurwinkels kan je dit kopen. Het is een gezond bijenproduct dat zou werken tegen hooikoorts of andere allergieën. Het zou ook werken bij darm- en leverproblemen.

Misschien kan jij hier ook vertellen in welk gerecht jij graag honing hebt?

Bijvoorbeeld: in thee, honingkoekjes, in gelei, verwerkt in gelakte sauzen of dressings bv. op groenten zoals worteltjes of witloof, vlees, op (geiten)kaas, als suikervervanger bij de fruitsla, of op pannenkoeken, ...

Je kan hierop verder ingaan door extra vragen te stellen

- Kan je een bijensoort opnoemen die geen honing maakt?
voorbeelden zijn zandbij, metselbij, hommelmel,
>> Geef ook mee dat bij het verhitten van honing wel heel wat vitaminen en enzymen verloren gaan.

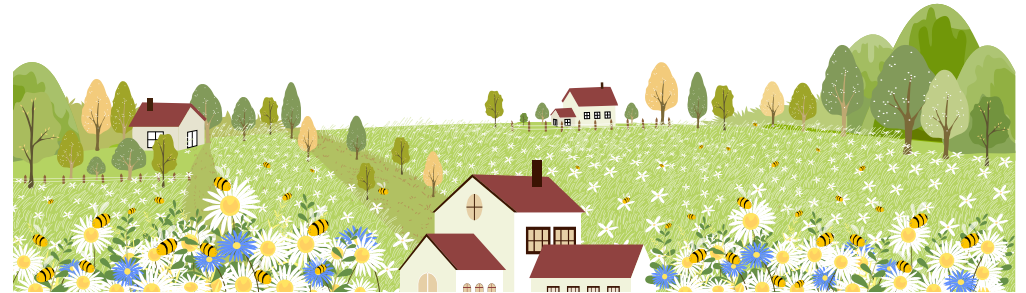
Over honing en andere bijenproducten

Gebruik je soms **bijenwas**?
Waarvoor?

Algemene vragen over de bij

Zie je soms bijen in je tuin?

Algemene vragen over de bij

Hoe help je de bijen in je tuin?

Algemene vragen over de bij

Hou je bewust rekening met de bij als je je tuin inricht? ?

JA

Stel bijkomende vraag?

Op welke plant(en) zie jij ze het vaakst?

NEEN

Je kan polsen naar de bevinding van de persoon:

- Vind de persoon dit jammer?
>> dan kan je extra tips geven of bijkomende vragen stellen naar voedsel-, nestgelegenheid en gebruik van gifstoffen in de tuin.

JA

Super!

Op welke manier doe je dit dan allemaal?

NEEN

Hoe komt dit?

Zie ook vraag "Ken je het nut van de bij?"

Je kan eventueel nog enkele andere toepassingen van bijenwas vermelden

- kaarsen maken
- komt voor in cosmetica zoals lippenstift of crèmes
- boenwas om meubels mee te beschermen
- skiërs waxen er hun skilatten mee om beter over de sneeuw te glijden
- boetseerlei voor kinderen

zie inspiratiefiche **22** Waskaarsjes rollen

Honingbijen

hebben vooral voldoende voedselaanbod nodig en een gifvrije omgeving.

Wilde bijen

kan je vooral helpen door voor voldoende nestgelegenheid te zorgen.

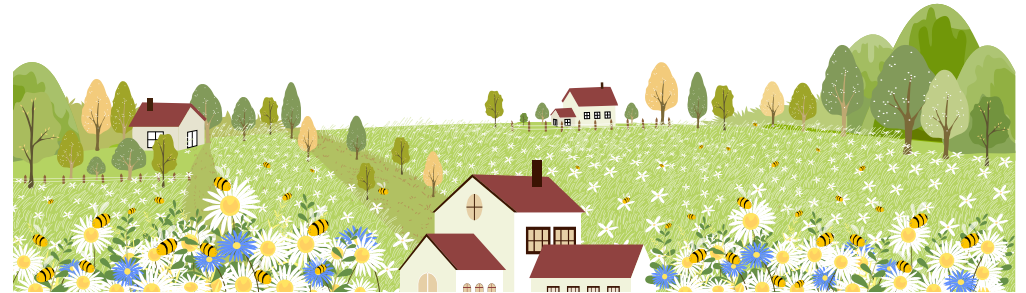
Algemene vragen over de bij

Hou je van een **wilde tuin**
of hou je de tuin graag strak?

Voedselaanbod bijen

Kweek je je **eigen groenten**
of fruit in de tuin?

Voedselaanbod bijen

Wat is jouw
lievelingsfruit/groente?

Voedselaanbod bijen

Wat is jouw **lievelingsbloem?**

JA

Bijtjes zijn blij met de nectar en het stuifmeel die ze vinden in je moestuin en dankzij hen kan jij van groenten/fruit genieten!

NEEN

Je kan extra polsen naar redenen hiervoor.

Een wilde tuin is vaak bij-vriendelijker dan een strakke tuin. Je kan polsen naar wat de personen precies graag zien aan de tuin: veel bloemen, kleur, ...

Ook bijen hebben lievelingsbloemen. Bloemen met een hoge nectar- en stuifmeelwaarde zijn vooral geliefd. De **paardenbloem** is er één van...

Ga na of het lievelingsfruit/groente wordt bestoven door bijen.
>> Indien wel: geef mee dat dankzij de bijtjes deze persoon van dit lekkers kan genieten. (zie ook inspiratiefiche 1 "Tafel zonder bijen")

Voedselaanbod bijen

Hoe vaak rijd je je gras af?
Staan er bloemen in je gazon?

Voedselaanbod bijen

Hoe vaak scheer je de haag?
Komen er soms bloemetjes
op je haag?

Voedselaanbod bijen

Plant je soms bloembollen?

Voedselaanbod bijen

Wat vind je van bloemrijke
bermen langs de straatkant?

De bloemetjes in de haag zijn een bron van nectar voor bijen. Wacht eventjes met scheren tot na de bloei als je bijen een plezier wil doen.

De bloemen zijn bovendien mooi om naar te kijken en geuren lekker, waarom ze niet even laten staan?

Bijtjes maar ook andere nuttige insecten genieten van de bloemen van de **klavers, paardenbloemen, madeliefjes en boterbloemen** in je gazon.

Je kan ze laten groeien door:

- minder vaak je gazon te maaien: elke 2 of 3 weken
- gazon op een hogere stand maaien als je dan toch de (robot)maaier verkiest (6 a 8 cm)
- een stukje gazon te laten uitgroeien als natuurlijk graslandje
- een stukje bloemenweide in te zaaien

Ze maken een gemeente bij-vriendelijker en vergemakkelijken het vinden van voedsel voor de bijen.

Je vrolijkt er je tuin mee op en bijen en vlinders zijn er dol op! Kies wel voor onbespoten biologische bloembollen. Er bestaan lente-, zomer- en najaarsbloembollen. Bloembollen kunnen eenjarig, meerjarig of verwilderingsbollen zijn. Deze laatste komen ieder jaar terug: handig als je weinig tijd in je tuin wil spenderen.

Voedselaanbod bijen

Staan er het **hele jaar door** bloemen in bloei in je tuin?

Voedselaanbod bijen

Heb je ook **bomen** in je tuin?

Voedselaanbod bijen

Heb je een **bijen-drinkplaats** in je tuin?

Voedselaanbod bijen

Hebben jullie een **groendak**?

Honingbijen gebruiken propolis om de spleten en kieren van een bijenkast toe te stoppen.

Deze propolis maken ze van harsen, wassen en gommen uit de knoppen van bomen.

Bomen zijn dus wel degelijk belangrijk voor bijen

hars loopt uit een denneboom

JA

Leuk, zo hebben bijen het hele jaar door voedsel in jouw tuin!

NEEN

Bekijk de tips op inspiratiefiche **6** "Bloeiboog".

Groendaken zorgen voor extra natuur op weinig benutte plaatsen. Heel wat vetplantjes komen tot bloei en geven voedsel voor bijen.

groendak op bushokje

In het voorjaar hebben bijen water nodig om het larvenvoedsel klaar te maken. In de zomer hebben honingbijen water nodig om door verdamping de temperatuur in de kast te laten dalen.

drinkschaal voor bijen

Voedselaanbod bijen

Kunnen bijen volgens jou in deze buurt
aan **voldoende voedsel** komen?

Voedselaanbod bijen

Vrolijk je het terras soms op met **bloempotten**?

Gifvrije omgeving

Hoe maak jij je tuin **onkruidvrij**?

In bloempotten kan je ook heel wat voedsel voor bijen voorzien. Kruiden zoals lavendel, rozemarijn, bieslook, ... zijn ideaal voor bijen. Dus ook in een kleine tuin kan je iets voor bijtjes betekenen.

Honingbijen vliegen gemiddeld tot 3 km weg van hun kast. Als ze verder vliegen, is hun voorraad nectar reeds verbruikt voor ze thuis zijn. De ideale straal waarbinnen solitaire bijen hun voedsel dienen te vinden is 300m.

Bijen verzamelen nectar, stuifmeel en ook water. Als we gifstoffen op planten gebruiken of achterlaten in het water nemen bijen deze op en worden ze ziek of sterven ze. Honingbijen nemen ze ook mee in de kast waardoor volledige kolonies sterven.

Manieren om onkruid te bestrijden

- bedekken met natuurlijke bodembedekker zoals schors
 - >> is dan weer een nadeel op vlak van nestgelegenheid
- manueel verwijderen: uitgraven of uittrekkenv an onkruid, paden vaak borstelen
- overgieten met kokend water
- onkruid wegbranden
- chemische middelen (ook keukenmiddelen zoals azijn!), gifstoffen = negatief voor bijen.
 - >> Indien je gesprekspartner gifstoffen in de tuin gebruikt:
 - Wist je dat je op die manier ook de bijen kwaad doet?
 - Welke chemische producten gebruik je in de tuin?
- Gebruik de checklist voor gifvrije omgeving.
 - Tips voor een onkruidvrije tuin kan je vinden bij **VELT**.*
 - >> Indien je partner geen gifstoffen gebruikt.
 - "Goed zo, een gezonde tuin heeft geen bestrijdingsmiddelen nodig, die houdt zichzelf in evenwicht."
- gebruik van worteldoek of andere materialen tegen de groei van onkruid. (zie nestgelegenheid)

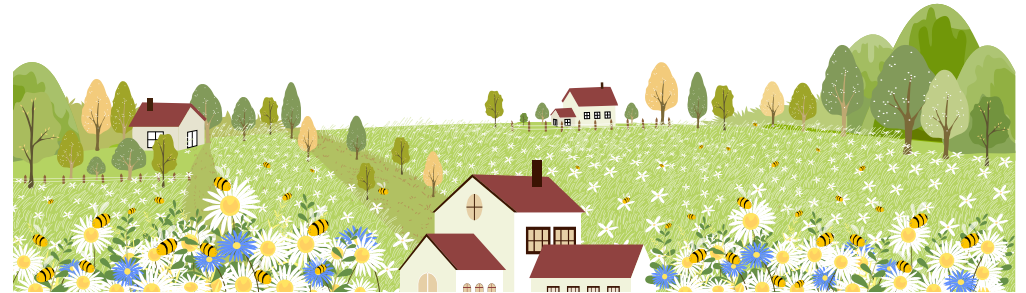
Nestgelegenheid

Hoe maak jij je tuin winterklaar?
Ruim je in de herfst je tuin op? Wat laat je staan?

Nestgelegenheid

Gebruik je soms een worteldoek of houtsnippers
als bodembedekking?

Nestgelegenheid

Stapel je soms hout in de tuin op?

Nestgelegenheid

Heb je een insectenhotel
in de tuin?

Ongeveer 50% van de bijen (o.a. de zandbijen, zijdebijen en pluimvoetbijen) maken hun nest in de bodem. Gebruik van dergelijke **bodembedekking belet het nestelen in de grond**. Stukjes blote aarde zijn dus ideaal.

Metselbijen, behangersbijen en maskerbijen maken graag gebruik van **dood hout of holle stengels** om een nest te maken.

Nestgangen kunnen o.a. gemaakt worden in stengels van Vlier, Braam of Framboos, waar de bijen het merg zelf uitknagen.

Ook **rietstengels** vormen een geschikte nestplaats.

Het is dus wel interessant voor bijen om je tuin niet helemaal op te ruimen.

JA

Dank je wel om aan de wilde bijen te denken!

Je kan extra vragen stellen bij interesse..

- Ga je soms kijken welke bijtjes het hotel gebruiken? enz.

NEEN

Vraag na of hij/zij dit graag wil maken of aanschaffen voor de bij. Geef tips om er zelf eentje te maken a.d.h.v. de bijenfiches of verwijst naar www.weekvandebij.be.

In dood hout maken wilde bijen graag gebruik van de gangen die uitgeknaagd werden door keverlarven voor het maken van hun nest.

